Anexa nr. 38

Programa școlară
pentru disciplina

Istorie. Istorie universală

Clasa a IX-a

Trunchi comun și curriculum de specialitate (TC+CS)

Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie

Învățământ liceal

- 2025 -

Anexa nr. 38
Programa școlară pentru disciplina *Istorie. Istorie universală*, clasa a IX-a, trunchi comun și curriculum de specialitate (TC+CS)

- *Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie*

NOTĂ DE PREZENTARE

Statutul disciplinei Istorie este reglementat de Legea învățământului preuniversitar 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, de OMEC nr.4350/2025 privind aprobarea planurilor-cadru pentru învățământul liceal și OME 6731/2023 referitor la profilul absolventului. Astfel, Istorie este disciplină de trunchi comun (TC) la nivelul învățământului liceal, studiindu-se la toate filierele, profilurile și specializările. Pentru specializarea științe sociale Istoria este prevăzută ca disciplină obligatorie în cadrul examenului de bacalaureat. De asemenea, pentru profilul real, filiera teoretică, specializările matematică-informatică și respectiv științele naturii, Istoria este disciplină la alegere, în cadrul probei F.

Un aspect curricular, evidențiat în OMEC nr. 4350/2025, pentru a asigura un traseu educațional al profilului și al specializării, este prevăzut un curriculum de specialitate (CS) care vizează aprofundarea temelor din trunchiul comun și, după caz, extinderi ale acestuia. Astfel, ca disciplină de trunchi comun, Istoriei îi este alocată 1 oră pe săptămână la toate filierele, profilurile și specializările. Pentru clasele a IX-a și a X-a, la profilul umanist, specializărilor Filologie și Științe sociale le sunt alocate, pentru curriculumul de specialitate, câte 1 oră (clasa a IX-a), respectiv 2 ore (clasa a X-a) pe săptămână. În clasele a XI-a și a XII-a, curriculumul de specialitate are alocat un număr diferit de ore, și anume câte 1 oră pe săptămână la specializarea Filologie și respectiv 2 ore pe săptămână pentru specializarea Științe sociale.

Rolul Istoriei, ca disciplină școlară, este acela de a dezvolta acele competențe și de a promova acele valori și atitudini care contribuie la consolidarea democrației, ca principală valoare a societății secolului al XXI-lea. Astfel, demersul educațional este fundamentat și pe principiile și valorile Consiliului Europei privind predarea istoriei, formulate în documente precum *Recomandarea Rec(2001)15* a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind predarea istoriei în Europa în secolul XXI și *Carta Educației pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului* (2010). Acestea subliniază importanța studiului Istoriei, ca disciplină școlară, să fie bazat pe multiperspectivitate, pe respectul față de diversitate și pe promovarea dialogului intercultural.

În același spirit, Parlamentul European și Comisia Europeană, prin inițiative precum *Declarația de la Paris* (2015) privind promovarea cetățeniei active și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării, Anexa la *Propunerea de recomandare a Consiliului privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții* (2018), *Rezoluția Parlamentului European* din 17 ianuarie 2024 referitoare la conștiința istorică europeană și *Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării – ET 2030*, susțin consolidarea unei conștiințe istorice comune europene, bazate pe respectul pentru adevăr, pe combaterea dezinformării și pe înțelegerea critică a proceselor istorice care au condus la formarea Uniunii Europene ca spațiu al păcii, al democrației și al solidarității. Istoria, ca disciplină școlară, ar putea fi concepută ca spațiu al memoriei și responsabilității civice prin conectarea dimensiunilor locală, națională, europeană și globală. În același timp, educația istorică are un rol esențial în formarea gândirii critice, contribuind la consolidarea rezilienței democratice a tinerilor cetățeni. În consecință, studierea Istoriei în școală oferă elevilor repere pentru orientarea în lumea contemporană, pentru înțelegerea fenomenelor complexe (conflicte, crize, migrații, tehnologii), o participare civică informată, formarea competențelor transversale necesare pentru continuarea studiilor și inserția profesională.

Studierea disciplinei școlare Istorie contribuie la formarea profilului absolventului de liceu, definit prin valori precum respectul pentru diversitate și demnitate umană, angajamentul față de statul de drept și drepturile omului, responsabilitate socială și spirit critic, capacitatea de a analiza și interpreta informații dintr-o varietate de perspective, deschiderea către dialog, cooperare și solidaritate europeană. De asemenea, trei din cele opt competențe cheie menționate în *Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 2018*, respectiv competența personală, socială și de a învăța să înveți; competența cetățenească și competența de sensibilizare și expresie culturală se formează prin studierea acestei discipline. Trebuie subliniat că, prin specificul ei, Istoria contribuie la formarea și dezvoltarea unei gândiri istorice și a unei gândiri critice prin utilizarea surselor, a noilor perspective istoriografice datorate cercetărilor științifice din acest domeniu al

cunoașterii. De asemenea, ea contribuie la dezvoltarea competențelor de argumentare bazată pe dovezi științifice, de a rezolva probleme, de comunicare scrisă și orală, colaborare, utilizarea tehnologiilor în cercetarea și prezentarea trecutului și la alfabetizarea media/informațională. Astfel, istoria devine spațiu al reînnoirii legăturilor dintre memorie și viitor, dintre cunoaștere și acțiune, dintre trecutul comun și proiectul european al păcii, al solidarității, al respectului reciproc și al formării spiritului critic, al responsabilității civice, al cunoașterii rădăcinilor propriei identități și al deschiderii către valorile universale.

Ca urmare a prevederilor din planurile-cadru referitoare la numărul de ore alocat Istoriei este necesară și o abordare nouă în ceea ce privește realizarea programelor școlare. Acest aspect de evidențiere a specializării se regăsește în existența unei programe pentru trunchiul comun (TC), cu aplicabilitate pentru toate filierele, profilurile, specializările și a programelor pentru curriculum de specialitate (CS) concepute în funcție de specializare și numărul de ore corespunzător prevăzut prin planurile-cadru. Astfel, sunt realizate programe pentru specializarea Filologie și pentru Științe sociale pentru toate clasele învățământului liceal.

Ca disciplină ce are continuitate cu nivelul gimnazial, unde accentul mai mare este pe istorie universală, aceasta studiindu-se pe parcursul a trei ani, și doar un singur an întreaga istorie a românilor, în liceu, în primii doi ani, clasele a IX-a și a X-a, se studiază Istoria universală, iar în clasele a XI-a și a XII-a se studiază Istoria românilor.

Structura programelor școlare, atât pentru trunchiul comun, cât și a celor pentru curriculum de specialitate, este aceeași, respectiv:

— Nota de prezentare,
— Competențe generale,
— Competențe specifice și activități de învățare,
— Conținuturi
— Sugestii metodologice.

Competențele generale sunt în număr de patru și vizează finalitatea achizițiilor elevilor ca urmare a studiului Istoriei pe parcursul învățământului liceal. Ele sunt în acord cu descriptorii și atributele prioritare din profilul absolventului realizat pe baza competențelor-cheie europene.

Competențele specifice sunt formulate gradual, în acord cu descriptorii pentru fiecare nivel de vârstă al elevilor, respectând principiile echității și egalității de șanse și al incluziunii. Astfel, pentru fiecare competență generală sunt formulate câte două competențe specifice care pot fi formate și dezvoltate pe parcursul unui an școlar. S-a avut în vedere, de asemenea, în formularea acestora, posibilitatea unei evaluări bazate pe standarde.

Activitățile de învățare propuse pentru fiecare competență specifică au în vedere formarea și dezvoltarea acestora. De asemenea, propunerile de activități de învățare sunt cele care realizează diferențierea în funcție de filieră, profil și specializare. Astfel, activitățile de învățare propuse pentru formarea competențelor specifice în programele școlare pentru specializarea filologie și respectiv științe sociale au ca obiectiv aprofundarea acestora prin intermediul conținuturilor și prin strategii didactice și de evaluare care să pună un accent mai mare pe inter și transdisciplinaritatea, aspecte de educație juridică, antreprenorială, alfabetizare multimedia, combaterea dezinformării, implicarea civică și respectarea demnității umane, educația pentru mediu.

Conținuturile și domeniile de conținut sunt organizate cronologic și vizează „ideile mari” atât pentru Istoria universală, cât și pentru Istoria românilor. În stabilirea conținuturilor s-a avut în vedere art. 89 alin. 3 din Legea 198/2023 cu modificările și completările ulterioare, conform căruia conținuturile din programa școlară acoperă doar 75% din orele de predare și evaluare, lăsând cadrului didactic 25% din timpul alocat disciplinei școlare prin planurile-cadru și structura anului școlar pentru activități de aprofundare, remediale, pentru proiecte transdisciplinare care să vizeze educația antreprenorială, juridică, istoria și civilizația locală, educația pentru mediu, educația pentru egalitate de șanse.

Domeniile de conținut și conținuturile sunt formulate ca enunțuri generale, referitoare preponderent la procese istorice care implică mai multe evenimente, personalități, schimbări economice, sociale, decizii politice cu impact pe termen scurt sau pe o perioadă mai mare timp. Detalierea temelor reprezintă acel minimum obligatoriu, necesar pentru formarea competențelor specifice și pentru realizarea demersului didactic. În funcție de particularitățile elevilor, profesorul este cel care decide, adăugarea și a altor concepte, fapte și procese istorice, pe care le consideră necesare pentru pregătirea pentru performanță, pentru o mai bună înțelegere a unora dintre evenimente, procese istorice, pentru dezvoltarea gândirii critice și a perspectivei istorice. De asemenea, în funcție de specificul colectivului de elevi, profesorul poate decide bugetul de timp alocat studiului unei teme. Dat fiind specificul disciplinei prevăzut în planurile-cadru pentru liceu acela de disciplină de trunchi comun care are și curriculum de specialitate pentru cele două specializări ale profilului umanist, filologie și respectiv științe sociale, au fost introduse concepte, evenimente,

personalități fie în cadrul fiecărei teme, fie individualizate prin studii de caz adăugate la temele existente în programa de trunchi comun.

Sugestiile metodologice cuprind propuneri de activități de învățare asociate competențelor specifice, inclusiv propuneri de evaluare. Formularea de noi competențe specifice implică și exemple, sugestii de formare a acestora prin activități de învățare. Profesorul are, de data aceasta, în programa școlară un exemplu de activitate de învățare pentru formarea respectivei competențe specifice. Diferențierea programelor școlare pentru curriculum de specialitate este realizată și prin exemple de activități de învățare iar detalierea conținuturilor asigură nu doar aprofundarea acelor aspecte care pot contribui la o înțelegere a lumii contemporane, a provocărilor lumii actuale – crize identitare, inegalități sociale, conflicte geopolitice, nevoia de sustenabilitate și solidaritate globală, gândirea critică, consolidarea rezilienței democratice a tinerilor cetățeni.

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG1	**1. Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate**
CG2	**2. Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice**
CG3	**3. Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice**
CG4	**4. Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie**

COMPETENȚE SPECIFICE (CS)
ȘI
EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)

CG 1 - Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate

Clasa a IX-a
CS 1.1. Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate
- *prezentarea unui eveniment pe baza unor repere cronologice;* - *realizarea unei reprezentări vizuale (infografic) care să evidențieze extinderea teritorială și delimitarea granițelor unui stat în contextul unei epoci istorice;* - *compararea hărții Europei din Evul Mediu cu harta Europei actuale și înțelegerea/analiza modificărilor teritoriale: state dispărute, granițe modificate, apariția unor noi state;*
CS 1.2 Explicarea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice
- *identificarea, pe baza unor surse scrise sau audiovizuale, a cauzelor și consecințelor unor evenimente istorice din Antichitate din perspectiva participării cetățenilor la luarea deciziilor;* - *redactarea unui eseu referitor la un eveniment din Antichitate/Evul Mediu pe baza relației cauză-efect selectată din diferite surse;* - *organizarea unei dezbateri privind cauzele și consecințele desfășurării unui eveniment/proces istoric, utilizând informațiile din surse date.*

CG 2 - *Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice*

Clasa a IX-a
CS 2.1. Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață
- *identificarea regulilor de organizare a clasei de elevi pentru luarea unor decizii după unele principii ale democrației ateniene, folosind surse de diferite tipuri, într-un dosar virtual procesat cu ajutorul inteligenței artificiale;* - *realizarea unui dosar cu surse relevante pentru oportunitatea alegerii numelui unei personalități istorice pentru biblioteca școlii;* - *selectarea unor surse pentru o „capsulă a timpului”, pentru a ilustra un eveniment trăit de elevi;*
CS 2.2. Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice
- *completarea unui ciorchine/ unei hărți mentale în format fizic sau digital, pentru organizarea pe domenii (de exemplu: economic, social, cultural, politic) a informațiilor provenite din surse istorice scrise sau multimedia;* - *identificarea, pe baza unor surse scrise sau multimedia, a unor informații relevante din perspectiva provocărilor lumii contemporane (de exemplu: modificările de mediu, igienă, legislație, statutul femeii);* - *analizarea unor documente juridice din Antichitate și Evul Mediu, în vederea stabilirii elementelor de schimbare și de continuitate în ceea ce privește drepturile și responsabilitățile omului;*

CG 3 - *Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice*

Clasa a IX-a
CS 3.1 Descrierea evoluției formelor de organizare politică în epoci istorice diferite

- analizarea surselor istorice pentru a evidenția legătura cu valorile și principiile politice actuale (democrație, participarea cetățenilor); *- elaborarea de prezentări multimedia (poster digital, slide-show, secvență video) care să prezinte evoluția unei forme de organizare politică în perioade istorice diferite;* *- analiza comparativă a formelor de organizare politică, prin utilizarea unor organizatori grafici, a diagramei Venn sau a tehnicilor de învățare specifice disciplinei.*
CS 3.2 Recunoașterea elementelor civice și culturale din Antichitate și din Evul Mediu care contribuie la identitatea Europei contemporane
- compararea realizărilor culturale din Antichitate/Evul Mediu/Renaștere pentru a recunoaște elementele de continuitate ce contribuie la identitatea europeană; *- elaborarea unui jurnal de epocă/jurnal virtual/blog istoric din perspectiva unui cetățean (de ex. ”Atunci și acum”);* *- identificarea valorilor civice în operele autorilor antici și/sau ale reprezentanților Umanismului.*

CG 4 - *Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie*

Clasa a IX-a
CS 4.1 Selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric
- *compararea unor surse istorice clasice, primare sau secundare, cu texte sau imagini generate de inteligența artificială (Character.AI, ChatGPT etc.);* - *evaluarea și combaterea cu argumente din surse istorice a unor teorii ale conspirației pe teme de istorie;* - *susținerea unei poziții în cadrul unei dezbateri academice, clasice sau mediate de instrumente digitale (de exemplu, Kialo), referitoare la credibilitatea și utilitatea informațiilor istorice identificate pe Internet/ oferite de inteligența artificială;*
CS 4.2 Organizarea informațiilor din mai multe surse pentru realizarea unui proiect
- *elaborarea unor hărți conceptuale clasice (ciorchine, diagramă Venn) sau digitale (cu ajutorul unor platforme precum Canva, Coggle sau Miro), valorificând informații din surse multiple;* - *realizarea de activități cu tematică socială/politică, prin utilizarea metodelor nonformale (ex. PhotoVoice, teatru - forum, cafeneaua publică, Open Space Technology, Storytelling);* - *realizarea unui proiect prezentat în format digital referitor la modalitățile de participare la viața politică din Grecia Antică, Roma, orașele medievale personalități, folosind instrumente precum PowerPoint, Prezi, Canva sau StoryJumper și valorificând informații din surse multiple.*

CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

Clasa a IX-a

Domenii de conținut	Conținuturi (teme, concepte, evenimente, procese istorice, personalități)
1. Laboratorul istoriei	**1.1. Timp, spațiu istoric, concepte** ● cronologie ● context ● „timpul evenimentului” ● proces istoric ● spațiu istoric, spațiu cultural/de civilizație ● cauzalitate ● multiperspectivitate, obiectivitate ● interacțiunea dintre timp și spațiu în determinarea și evoluția evenimentelor istorice **1.2. Surse istorice** ● categorii de surse (arheologice, primare, secundare, multimedia) ● criterii de analiză a surselor, limbaj istoric ● interpretarea și contextualizarea surselor
2. Zorii civilizației	**2.1. Repere ale Preistoriei** ● modul de viață nomad ● agricultura și sedentarizarea ● apariția metalurgiei ● modificări în organizarea comunităților umane ● artă și spiritualitate Studiu de caz: *Arta preistorică* **2.2. Mesopotamia și Egiptul Antic. Modele politice, societate și economie** ● structuri politice: orașul-stat, regatul ● structuri sociale ● religie ● Nefertiti ● cadrul natural și activități economice (agricultură, irigații, meșteșuguri, comerț) **2.3. Cultura Orientului Antic** ● sisteme de scriere (pictograme, cuneiforme, hieroglife, alfabet) ● descoperiri și invenții ● domenii ale cunoașterii și exprimării artistice: literatură, științe, arte ● schimbul cultural și științific
3. Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană	**3.1. Colonizarea greacă. *Polisul* și formele de guvernare – Atena și Sparta** ● direcții ale colonizării, metropole și colonii - Milet, Corint, Agrigentum, Efes ● *polisul*: organizare și conducere ● oligarhie, tiranie, democrație, **3.2. Grecii între alianțe și războaie. Alexandru Macedon** ● războaiele medice și războiul peloponesiac

	• Imperiul macedonean • elenismul **3.3. Roma antică de la Regalitate la Imperiu** • regalitate, republică, imperiu • evoluția instituțiilor • „cursus honorum” (scara onorurilor) • expansiunea teritorială și organizarea provinciilor • procesul de romanizare **3.4. Modele culturale în lumea greco-romană** • educație, domenii ale cunoașterii în lumea greco-romană, filosofia • Hypathia din Alexandria • arta greacă: proporții, armonie, echilibru • arhitectura romană Studiu de caz: *Teatrul grec* Studiu de caz: *Arta oratoriei*
4. Geneza lumii medievale	**4.1. Impactul marilor migrații. Europa Apuseană de la regatele germanice la Carol cel Mare** • marile migrații • formarea limbilor și a popoarelor europene • *Renovatio Imperii,* imperiu creștin, Carol cel Mare **4.2. Imperiul Bizantin: instituții, religie și cultură** • Iustinian, ideea refacerii Imperiului Roman moștenirea bizantină Studiu de caz: *Evoluția ideii imperiale* **4.3. Islamul și expansiunea arabă** • Mahomed și preceptele Islamului • Marele Califat arab, impactul asupra Europei
5. Credință, putere și cunoaștere în lumea medievală	**5.1. Societate, mentalități și viață cotidiană. Lumea urbană** • organizarea societății medievale • ierarhia feudală • domeniul feudal • viața omului între ritmurile naturii și credință • orașul medieval: organizare, activități, conducere Studiu de caz: *Veneția de la republică la mare putere maritimă* **5.2. Biserica în Evul Mediu** • Marea Schismă • lupta pentru învestitură • papa Grigore al VII-lea și împăratul Henric al IV-lea • excomunicare • *Dictatus Papae* • Concordatul de la Worms **5.3. Cruciadele. Ciocnirea civilizațiilor** • Prima Cruciadă, Cruciada a IV-a • ordine militare religioase • Cavalerii Teutoni **5.4. Timpul catedralelor. Cultura Europei medievale** • stilurile romanic și gotic • literatura: cântece de gestă, romane cavalerești, vieți ale sfinților

	• Christine de Pisan • universitățile medievale **5.5. Evoluții politice: centralizarea statală** • formarea statelor medievale • centralizare statală (Anglia și Franța) • *Magna Charta Libertatum*: drepturi, libertăți și limitarea puterii regale • monarhia stărilor • Alienor de Aquitania • fărâmițare politică **5.6. Declinul Evului Mediu: războaie, foamete, epidemii** • Războiul de 100 de ani • Ioana d'Arc • marea foamete de la începutul secolului al XIV-lea • *Moartea Neagră* • expansiunea otomană
6. Lumea în mișcare. Tranziția spre Modernitate	**6.1. Cursa pentru mirodenii. Marile descoperiri geografice** • descoperiri de noi teritorii • Cristofor Columb, Fernando Magellan, Francis Drake • conchistadori • Hernan Cortes • drumuri comerciale • Circuitul comercial transatlantic: Europa – Africa – America • imperii coloniale • misionari **6.2*. Omul - măsura tuturor lucrurilor*. Umanismul și Renașterea** • ideal uman • mecenat • tipar • arte, literatură, științe • criza mentalităților medievale Studiu de caz: *Florența și familia Medici* **6.3. Reforma religioasă și impactul ei asupra Europei** • indulgențe • Martin Luther, *Cele 95 de Teze*, mântuirea prin credință • Jean Calvin • Henric al VIII-lea • Contrareforma, Conciliul de la Trento • Ordinul Iezuiților **6.4. *Statul sunt Eu!* Absolutismul monarhic** • monarhia de drept divin • administrație centralizată • transformări sociale • reprezentanți: Filip al II-lea al Spaniei, Ludovic al XIV-lea al Franței, Petru cel Mare al Rusiei

SUGESTII METODOLOGICE

Măsura în care predarea *Istoriei* își atinge obiectivele propuse depinde de actualitatea și de gradul de inovare propuse de cadrul de reglementare, dar, în principal, de calitatea activității de predare-învățare-evaluare proiectată și aplicată în clasă de către profesor.

Activitatea didactică are un grad ridicat de complexitate, implicând: stăpânirea domeniului de cunoaștere, înțelegerea profundă a caracteristicilor celui care învață, a proceselor cognitive care determină învățarea și a nivelului de motivație, creativitate în proiectarea învățării, rigoare dar și flexibilitate în managementul clasei de elevi, evaluarea corectă a nivelului la care se produce învățarea în raport cu standardele de învățare ș.a. În această lungă călătorie de la intenție (setul de competențe prevăzut în programa școlară) la rezultat (competențele deprinse de elev ca urmare a învățării), profesorul are o largă autonomie metodologică, precum și libertatea pe care i-o oferă Legea Învățământului Preuniversitar 198/2023 de a dispune de 25% din timpul alocat disciplinei prin planurile-cadru de învățământ.

În contextul schimbărilor curriculare prevăzute de Legea 198/2023, a descriptorilor și atributelor prioritare ale absolventului învățământului liceal prevăzute în Profilul absolventului, Sugestiile metodologice au scopul de a orienta cadrul didactic în activitatea sa cu elevii. Bunele practici românești și internaționale sugerează ca activitățile de învățare să fie proiectate astfel încât:

- accentul să se deplaseze de la învățarea reproductivă la învățarea bazată pe investigare, argumentare și validare;
- elevul să fie pus în situația de a formula ipoteze, de a testa și de a evalua rezultate, în spiritul autenticității demersului științific;
- să evidențieze diferența dintre teorie și validare (confirmare prin dovezi), pentru a cultiva gândirea critică și autonomia intelectuală;
- accentul să cadă pe învățarea proceselor de raționament și de validare, nu doar pe memorarea concluziilor;
- să valorifice caracterul dinamic al cunoașterii științifice, prin exemple de teorii sau concepții care au fost revizuite, depășite ori infirmate, pentru a sublinia că știința evoluează prin dialog între ipoteză și dovadă;
- să reflecte metodologia specifică domeniului cunoașterii științifice: observare, modelare, argumentare logică, analiză comparativă, formulare de concluzii etc.

Menționarea unor concepte, evenimente, procese istorice sau personalități pentru fiecare temă are ca scop să orienteze profesorul în proiectarea și realizarea demersului didactic, respectiv acele repere minime obligatorii necesare formării competențelor specifice. Profesorul are libertatea de a adăuga concepte, fapte istorice sau personalități și de a decide bugetul de timp pentru fiecare temă în funcție de specificul clasei, interesele elevilor pentru performanță sau pentru anumite teme.

De asemenea, este important de subliniat că formarea unei gândiri critice se poate face prin multiperspectivitate. Astfel, este importantă dezvoltarea capacității elevului de a analiza evenimente istorice din diverse unghiuri și perspective (de exemplu, perspectiva celor cuceriți din imperiile coloniale).

Exemplificarea câte uneia dintre activitățile de învățare propuse pentru fiecare competență specifică poate ajuta cadrul didactic în a decide care dintre activitățile de învățare, strategiile didactice sunt în acord cu particularitățile elevilor.

Un element de noutate pentru programele școlare pentru clasa a IX-a este acela al unui domeniu de conținut care să facă trecerea de la nivelul gimnazial la cel liceal din perspectiva specificului disciplinei Istorie. Astfel, chiar dacă pe parcursul gimnaziului, elevilor li s-au format competențe corespunzătoare nivelului de învățământ, în ceea ce privește continuarea studiului Istoriei, la începutul liceului, o reluare, dar la nivel superior, a aspectelor specifice acesteia ca domeniu al cunoașterii este necesară. Această primă temă din programa școlară, de introducere, are scopul de a aprofunda, consolida achizițiile elevilor referitoare la cronologie, la diversitatea surselor, validitatea și utilitatea lor, importanța multiperspectivității pentru realizarea unui demers de cunoaștere coerent și corect din punct de vedere științific.

EXEMPLE DETALIATE PENTRU ACTIVITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE

Pentru CS 1.1. **Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate**, se propune ca activitate **realizarea unei reprezentări vizuale (infografic) care să evidențieze extinderea teritorială și delimitarea granițelor unui stat în contextul unei epoci istorice.** Această activitate poate avea numele **„Negustor în Imperiul Roman”.**
Se poate utiliza *metoda Proiectului,* cu scopul aplicării cunoștințelor în contexte reale. Infograficul reprezintă produsul final al proiectului interdisciplinar.

Preambul:
Elevii vor avea rolul unor negustori care își comercializează marfa în Imperiul Roman. Fiecare echipă formată din patru elevi își va stabili o rută comercială, pornind din localitatea natală și având ca destinație Roma. Ruta trebuie să traverseze trei peninsule, un lanț muntos și trei cursuri de apă. Pe baza surselor A și B, elevii vor elabora un infografic care să includă:

- denumirea a cinci orașe din Imperiul Roman aflate pe traseu;
- coordonatele geografice ale acestora;
- provincia romană din care făceau parte;
- denumirea actuală a orașelor respective.

Timp de lucru: 30 de minute
Sursa A : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/77/Roman_Empire_125_general_map_%28Red_roads%29.svg sau https://itiner-e.org/
Sursa B : https://www.google.com/maps

Criterii de evaluare:
Identifică și integrează corect reperele spațiale relevante
Corelează informațiile obținute din surse istorice cu fapte și situații din realitatea contemporană

Grilă de evaluare infografic

Criteriu	**Descriere**	**Punctaj**
Respectarea cerințelor	Ruta include 3 peninsule, 1 lanț muntos, 3 cursuri de apă; infografic complet	2 puncte
Corectitudinea informațiilor	Orașe, provincii, denumiri actuale și coordonate geografice sunt corecte	5 puncte
Calitatea infograficului	Claritate vizuală, organizare, lizibilitate	1 puncte
Colaborarea în echipă	Implicare echilibrată, respectarea timpului	2 puncte

Exemplu de activitate pentru **Competența specifică 1.2 explicarea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice,** respectiv **organizarea unei dezbateri privind cauzele și efectele desfășurării unui eveniment/proces istoric utilizând informațiile din surse date.**

Descrierea activității - Organizarea unei dezbateri cu tema „Cine *a fost învingătorul în* lupta pentru învestitură?”

Este utilizată *metoda dezbaterii,* cu scopul de a analiza conflictul dintre puterea laică și puterea religioasă, identificând cauzele, argumentele și consecințele unor acțiuni. Prin această metodă se urmărește dezvoltarea gândirii critice și a capacității de argumentare prin analizarea unui conflict în contextul transformărilor politice și religioase ale Evului Mediu.

Titlul activității: „Cine *a câștigat* lupta pentru învestitură?”
Preambul: Elevii sunt împărțiți în două grupe și dezbat pe tema luptei pentru învestitură, astfel:
Puterea laică și Papalitatea- prezintă propria perspectivă prin intermediul mai multor personaje, de exemplu, împăratul, Papa,1-2 soldați care scriu o scrisoare acasă,1-2 membri ai familiei care răspund unui soldat 1-2 ziariști, 1-2 poeți, 1-2 pictori, 1-2 muzicieni

Sarcină de lucru: 1. Analizați sursele A și B și elaborați argumentele necesare susținerii temei ”Cine *a fost învingătorul în* lupta pentru investitura”, evidențiind o relație cauză-efect, respectând regulile următoare:

- fiecare echipă are timp egal pentru prezentarea argumentelor.
- se respectă ordinea prezentării argumentelor și opiniile celorlalți.
- se folosesc argumente istorice, nu atacuri personale.

Sursa A: https://historia.ro/sectiune/general/papalitatea-in-lupta-cu-monarhii-sfantului-imperiu-580699.html

Sursa B: Larousse, Istoria universală- Visul unității-Imperiul sau Papalitatea, ed. Univers enciclopedic, 1998, pag 231-233

Criterii de evaluare:

- identifică motivele și consecințele „Luptei pentru Învestitură”. 3 puncte
- formulează argumentele papei și ale împăratului 3 puncte
- susține argumentat o poziție (pentru papa sau împărat) 3 puncte
- respectă regulile 1 punct

Exemplu pentru CS 2.1. Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață: activitate de **identificare a regulilor de organizare a clasei de elevi, pentru a lua decizii după unele principii ale democrației ateniene, folosind surse de diferite tipuri, într-un dosar virtual, procesat cu ajutorul inteligenței artificiale.**

Descriere: Activitatea urmărește ca elevii să recunoască diferite tipuri de surse, să analizeze credibilitatea lor, să decidă folosirea unora dintre ele pentru a genera cu ajutorul inteligenței artificiale o serie de principii pe care să le poată folosi în organizarea clasei lor, nou constituită la început de liceu.

Organizare și materiale: grupe de 3-4 elevi, aplicația NotebookLM, 4-5 laptopuri, internet, surse scrise, audio și video despre organizarea democratică a Atenei.

Timp de lucru: 30 de minute.

Desfășurarea activității:

În aplicația NotebookLM elevii formulează cerința astfel încât să descopere surse credibile pe internet. De exemplu: *Ce reguli ale democrației ateniene se pot folosi astăzi pentru un grup de aproximativ 25 de elevi din clasa a IX-a?* Apoi încarcă și alte 6-7 surse referitoare la democrație, oferite în format PDF de profesor și manualele de istorie de clasa a IX-a. Din lista de surse atașate astfel dosarului, elevii analizează credibilitatea acestora și elimină acele surse pe care nu le consideră potrivite. Solicită aplicației să genereze materiale de sinteză diferite: clip audio, prezentare video, test, joc de tip flashcards, schemă conceptuală. Fiecare grupă analizează materialele generate de inteligența artificială, selectează și prezintă colegilor 4-5 elemente care ar putea fi folosite în organizarea clasei: participarea directă, egalitatea în fața regulilor, majoritatea simplă, tragerea la sorți pentru diverse atribuții în clase.

Analiza credibilității surselor se realizează cu ajutorul unor criterii:

Nr.	Criteriu de credibilitate	Întrebări de ghidare	Nivel de încredere (scăzut / mediu / ridicat)
1	Ce tip de sursă este?	Sursă directă, analiză științifică?	
2	De unde provine sursa?	Un manual, un articol într-o enciclopedie sau revistă?	
3	Ce urmărește autorul?	Popularizare, explicare, cercetare?	
4	Este autentică?	Material original, compilație, referat școlar?	

Evaluarea activității:

- Portofoliul virtual realizat se bazează pe folosirea unor surse credibile, diverse, alese pe baza criteriilor.
- Regulile de organizare a clasei sunt autentice (provin din experiența democratică a Atenei) și se pot aplica în viața de zi cu zi,de exemplu o **„Carta clasei – versiunea inspirată de democrația ateniană”, care include:**

- 5–7 reguli ale clasei
- principiile pe care le fundamentează (participare, vot, deliberare, responsabilitate)

- Elemente de autoevaluare: fiecare grupă parcurge testul generat de aplicație sau jocul de tip flashcards și verifică răspunsurile. Testul oferă automat un scor, acuratețe, corectitudine.

C.S. 2.2 Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice;

Exemplu de **activitate de învățare: *„completarea unui ciorchine/ unei hărți mentale în format fizic sau digital, pentru organizarea pe domenii (de exemplu: economic, social, cultural, politic) a informațiilor provenite din surse istorice scrise sau multimedia”;***

Descrierea activității:

Activitatea poate fi utilizată pentru consolidare, având scopul de a-i ajuta pe elevi să-și fixeze cunoștințele într-o manieră logică și eficientă.

Exemplu pentru conținutul „Roma antică de la Regalitate la Imperiu”.

Profesorul recomandă surse precum: textul din manual, informațiile de pe platforma istorie-edu.ro; fragmente de surse primare aparținând lui Polybios, Titus Livius sau Suetonius; surse multimedia precum cele oferite de canalele educative CrashCourse sau TedEd de pe site-ul YouTube. Elevii pot completa repertoriul cu alte surse identificate de ei.

În cazul în care se optează pentru completarea hărții mentale în format digital, se recomandă utilizarea unor instrumente precum Canva, Miro sau Coggle;

Domeniile sunt propuse de profesor, acestea constituind ramurile principale ale ciorchinelui/ hărții mentale:

- politica și instituțiile;
- societatea;
- economia;
- armata și expansiunea;
- religia și mitologia.

Elevii au libertatea și sunt încurajați să adauge ramuri secundare (sau chiar terțiare), pentru a evidenția cât mai riguros relațiile dintre concepte. Schema se completează cu cuvinte-cheie și exemple succinte.

Evaluarea se poate realiza în conformitate cu următoarele criterii:

Nr.	Criteriu de evaluare	Punctaj
1	Completarea a minim 4 informații relevante pentru fiecare domeniu	5 puncte
2	Corectitudinea informației istorice și utilizarea limbajului de specialitate	1 punct
3	Coerența ramificării și diferențierea între ideile principale și cele secundare	1 punct
4	Concizie și claritate	1 punct

Se acordă 2 puncte din oficiu.

Competența specifică 3.1 descrierea evoluției formelor de organizare politică în epoci istorice diferite poate fi formată prin **activitatea de învățare: analiza surselor istorice pentru a evidenția legătura cu valorile și principiile politice actuale (democrație, drepturile omului, participarea cetățenilor).**

Descrierea activității: elevii utilizează informațiile selectate din sursele istorice pentru a compara caracteristicile vieții politice din Antichitatea greco-romană cu aspecte ale vieții politice din prezent, identificând elementele de continuitate.

Organizare și materiale: Elevii vor lucra individual, având la dispoziție fișe de lucru cu surse istorice.

Desfășurarea activității: Fiecare elev primește o fișă de lucru cu surse, precum:

A. ”Trăim sub o rânduială politică ce nu are de râvnit legile altora; departe de a-i imita, suntem mai degrabă o pildă pentru unii. Numele său este democrația, fiindcă ocârmuirea statului nu se reazămă pe puțini, ci pe cât mai mulți. În afacerile lor personale, toți cetățenii sunt egali în fața legilor, drumul la onoruri în viața publică este deschis fiecăruia în măsura în care opinia publică îi apreciază talentele, după merit mai mult decât clasă socială, sărăcia nu este motiv de inferioritate în ochii cetățenilor și nu împiedică de a se face folositor statului pe oricine e în stare.” (*discursul lui Pericle* în Tucidide, *Războiul peloponesiac*)

B. ”Scipio: «Așadar, republica este un lucru al poporului; poporul nu este însă orice adunare de oameni uniți între ei oricum o fi, ci este o adunare de oameni asociați printr-un drept recunoscut de toți și printr-o comunitate de interese. [...] De aceea, când conducerea se află în mâna unei singure persoane îl numim pe acela rege, iar acea formă de stat – regat. Când însă puterea se află în mâna câtorva aleși, se spune despre acel stat că e condus de aristocrație. În fine, forma de stat e populară, căci așa se numește de obicei, când toată puterea se află în mâinile poporului [...].»” (Cicero, *Contra lui Verres*, în *Opere alese*)

Pornind de la sursele de mai sus, elevii răspund la cerințele de mai jos:

1. Precizează tipul de regim politic la care face referire sursa **A.** 1 punct
2. Menționează o formă de organizare a statului precizată în sursa **B** și două state din prezent în care se regăsește aceasta. 3 puncte
3. Formulează, pe baza sursei **A,** un punct de vedere referitor la drepturile cetățenilor, susținându-l cu două informații selectate din sursă. 5 puncte
4. Scrie litera corespunzătoare sursei care face referire la drepturi și libertăți de care te bucuri și tu în prezent. 1 punct

Timp de lucru: 20 minute

Evaluare:

- **1 punct** pentru precizarea oricărui tip de regim politic la care face referire sursa A;
- **1 punct** pentru menționarea oricărei forme de organizare a statului precizată în sursa B;
  câte un punct pentru menționarea oricăror două state în care se regăsește forma de organizare politică menționată; (1p x 2 = 2 puncte)
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la drepturile cetățenilor;
  câte două puncte pentru selectarea din sursa dată a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat; (2p x 2 = 4 puncte)
- **1 punct** pentru scrierea literei **A.**

Pentru **competența specifică 3.2 recunoașterea elementelor civice și culturale din Antichitate și din Evul Mediu care contribuie la identitatea Europei contemporane,** se propune ca **activitate de învățare compararea realizărilor culturale din Antichitate/Evul Mediu/Renaștere pentru a recunoaște elementele de continuitate ce contribuie la identitatea europeană.**

Descrierea activității: Elevii realizează o investigație pornind de la valorile culturale ale Antichității și Renașterii, prin identificarea elementelor de continuitate și schimbare.

Desfășurarea activității: Elevii sunt împărțiți în **5 grupe**, fiecare primind un **set de surse istorice din epoci diferite**, corespunzătoare fiecărui domeniu (texte istorice, imagini, fragmente din opere literare ș.a.), după cum urmează:

Domeniul	**Antichitate**	**Renaștere**	**Elemente de continuitate** (valori, teme, concepții, forme de exprimare ș.a.).
Filosofie	Platon, Aristotel	Erasmus din Rotterdam	
Literatură	Poemele homerice, Eneida	Dante Alighieri, W. Shakespeare	
Științe	Pitagora, Arhimede, Hippocrate	Galileo Galilei, Leonardo da Vinci	
Sculptură	Myron, Fidias	Michelangelo	
Arhitectură	stilurile arhitectonice grecești	stilul Renașterii	

Sarcină de lucru: Elevii analizează materialele primite, identifică cel puțin trei elemente de continuitate între cele două perioade istorice și realizează un poster/scurtă prezentare/expoziție digitală cu exemple concrete (imagini, citate, descrieri ș.a.).

Timp de lucru: 35 minute

Evaluare:

Criteriul	**Nivel de bază**	**Nivel mediu**	**Nivel avansat**
Identificarea corectă a elementelor de continuitate	exemple superficiale	exemple parțial corecte	exemple clare și relevante
Argumentarea ideilor	neclară/argumente irelevante	argumentare parțială	argumentare clară, logică, susținută cu exemple
Creativitate în prezentare	minimă	adecvată	originală și expresivă
Implicarea în realizarea sarcinii de lucru	pasiv	implicare secvențială	activ - colaborativ

Pentru **competența specifică 4.1 selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric,** activitatea de învățare propusă este **- susținerea unei poziții în cadrul unei dezbateri academice, clasice sau mediate de instrumente digitale (de exemplu, Kialo), referitoare la credibilitatea și utilitatea informațiilor istorice identificate pe Internet/ oferite de inteligența artificială** poate fi organizată o dezbatere cu tema **Câtă încredere putem avea în Internet și în AI când învățăm despre cruciade?"**

Obiectivul activității

Elevii **selectează surse istorice credibile** pentru cruciade și susțin o poziție argumentată privind **credibilitatea și utilitatea informațiilor istorice găsite online sau generate de AI**.

Etapele activității

1. Alegerea unui eveniment istoric, (5–10 minute)

Profesorul propune un eveniment medieval deja studiat, de preferință cu multe mituri online:

- **Moartea Ioanei d'Arc**

- **Bătălia de la Hastings (1066)**
- **Cruciadele – cauze și interpretări**
- **Rolul femeilor în Evul Mediu** (ex.: Hildegard von Bingen)

Elevii aleg *unul* ca temă a dezbaterii în acest exemplu, Cruciadele

2. Documentarea în echipe: „Căutăm adevărul pe Internet despre Cruciade” (20–30 minute)
Elevii se împart în 3 tipuri de echipe:
A. Echipa „INTERNET – surse deschise”
Caută în mod controlat:

- bloguri istorice;
- articole populare;
- site-uri educaționale;
- conținut Wikipedia, HistoryExtra, Britannica online;
- videoclipuri istorice de pe YouTube.

B. Echipa „AI – generare asistată”
Folosește un instrument AI (ChatGPT, Gemini, Copilot) pentru:

- a cere o descriere a evenimentului;
- a cere argumente pro și contra;
- a cere analiza critică a unei interpretări.

Verifică critic: erori, omisiuni, stereotipuri, formulări prea generale.
C. Echipa „ISTORIE – surse academice”
Folosesc:

- manualul;
- articole academice accesibile;
- fragmente din surse medievale;
- enciclopedii istorice.

3. Sarcina de selecție a surselor (15 minute)
Fiecare echipă **trebuie să selecteze doar 3 surse pe care le consideră credibile**, justificând:

- autorul și competența lui
- intenția textului
- tipul de sursă (primară/ secundară / popularizatoare)
- prezența datelor verificabile
- lipsa erorilor factuale
- existența referințelor

Echipele pregătesc un **argument scris scurt (200–250 de cuvinte)**.

4. Dezbaterea academică (30–40 de minute)
Poate fi realizată:
A. Clasic – cu două tribune

- Echipa A + Echipa B susțin:
  „Informațiile istorice online și cele generate de AI sunt utile și credibile dacă sunt selectate critic.”
- Echipa C susține:
  „Informațiile istorice online/AI sunt insuficiente și trebuie întotdeauna validate prin surse academice.”

Rolurile sunt clare:

- **Deschidere** (2 minute / echipă)
- **Argumente** (3 minute / echipă)
- **Contraargumente** (2 minute / echipă)
- **Concluzii** (1 minut / echipă)

B. Digital (KIALO EDU)
Profesorul creează o temă: **„Cât de credibile sunt informațiile istorice furnizate de Internet și inteligența artificială despre Cruciade?”**
Elevii:

- postează argumente și contraargumente;
- adaugă surse selectate;
- își dau acordul;

- analizează arborele argumentativ

5. Concluzia / reflexia (10 minute)

Elevii răspund individual la două întrebări:

1. *Ce criterii sunt cu adevărat importante pentru a selecta o sursă istorică credibilă?*
2. *Ce riscuri apar în utilizarea AI pentru informare istorică?*

Aceste răspunsuri se colectează și devin Ghidul clasei pentru evaluarea surselor istorice.

În ceea ce privește **competența specifică 4.2 organizarea informațiilor din mai multe surse pentru realizarea unui proiect**, activitatea de învățare propusă **este realizarea unui proiect prezentat în format digital referitor la modalitățile de participare la viața politică din Grecia Antică, Roma, orașele medievale, personalități, folosind instrumente precum PowerPoint, Prezi, Canva sau StoryJumper și valorificând informații din surse multiple.** Astfel li se poate cere elevilor să realizeze un proiect cu tema **„Ioana d'Arc între istorie, literatură și memorie culturală".**

De ce Ioana d'Arc?

- este un personaj feminin cu o biografie foarte complexă;
- este prezentă în istorie, literatură, cinematografie, discurs religios, propagandă;
- este ideală pentru elevii de filologie deoarece permite analiză de discurs, narațiune, reprezentare, strategie retorică și construcție identitară.

Descriere generală a activității

Elevii explorează modul în care Ioana d'Arc este reprezentată în surse istorice, literare și media. Fiecare echipă lucrează cu **un tip de sursă** și extrage informații despre identitate, rolul ei istoric, construcțiile discursive și strategiile narative. Finalul activității este un **proiect multimedia** în care elevii organizează informațiile într-o prezentare coerentă.

Structura activității

1. Formarea grupelor și distribuirea surselor (10 minute)

Elevii sunt împărțiți în 4 echipe, fiecare cu o categorie diferită de surse despre Ioana d'Arc:

Grupa 1 – Surse istorice

- fragmente din *Procès de condamnation* (1431)
- documente medievale despre Războiul de 100 de Ani
- scrieri ale lui Jean Chartier sau Christine de Pizan

Grupa 2 – Surse literare

- G.B. Shaw – *Saint Joan*
- Schiller – *Die Jungfrau von Orleans*
- poezii sau balade medievale despre Ioana

Grupa 3 – Surse media / cinematografice

- Filmul *The Passion of Joan of Arc* (1928) – fragmente
- *Joan of Arc* (1999, dir. Luc Besson)
- Documentarul BBC *Joan of Arc: God's Warrior*

Grupa 4 – Surse iconografice & culturale

- miniaturi medievale
- picturi (Ingres, Rossetti)
- imagini din procesiuni, monumente, afișe propagandistice (sec. XIX–XX)

2. Activitate în echipă: extragerea informațiilor (30 de minute)

Fiecare echipă completează o **fișă de organizare** cu 5 secțiuni comune, pentru a asigura uniformizarea:

1. **Ce informații istorice apar despre Ioana?** (date, fapte, rol militar, context politic)
2. **Cum este construit discursiv personajul?** (eroică, mistică, naționalistă, martiră, simbol)
3. **Ce elemente sunt ficționalizate, stilizate sau mitologizate?**
4. **Ce intenție are autorul / regizorul / artistul?**
5. **Ce informații lipsesc sau sunt distorsionate?**

Elevii pot folosi IA pentru:

- reformulare;
- clarificare;

- organizare de idei în tabele sau diagrame comparate.
  (Cu verificarea critică a conținutului.)

3. Etapa de organizare și sinteză (20–25 de minute)

Elevii suprapun informațiile din surse diferite și creează un **tabel comparativ**:

Tip de sursă	Reprezentarea Ioanei d'Arc	Elemente istorice certe	Elemente ficționalizate	Intenția discursivă

Apoi construiesc împreună o **linie narativă coerentă**, care răspunde la întrebarea:

„Cine a fost Ioana d'Arc pentru istorie, pentru literatură și pentru cultura europeană?

4. Proiectul final

Fiecare echipă contribuie la un **proiect multimedia colaborativ**, realizat în:

- Canva
- Google Slides
- Genially
- Padlet (pentru expoziții digitale)

Proiectul trebuie să includă:

- biografie istorică organizată
- un „atlas" al reprezentărilor literare și artistice
- 3–5 diferențe majore între istorie și ficțiune
- secțiune „Cum se construiește un personaj feminin în istorie?"
- concluzie critică despre identitatea Ioanei d'Arc

5. Reflexie & discuție finală (10–15 minute)

Întrebări pentru reflecție:

- Ce tip de sursă a influențat cel mai mult imaginea modernă a Ioanei?
- Ce diferențe apar între reprezentarea ei în surse istorice și în creațiile artistice?
- Cum influențează societatea modul în care ne amintim un personaj feminin?
- Ce rol are narațiunea, ficțiunea și discursul religios în modelarea memoriei colective?

Evaluare (scurtă rubrică recomandată)

Criteriu	Nivel ridicat	Nivel mediu	Nivel minim
organizarea informațiilor din surse multiple	informațiile sunt integrate coerent, riguros, comparativ	organizare parțial coerentă	informațiile rămân neorganizate
analiza discursivă (filologie)	identifică intenții, strategii retorice, narațiuni	analizează unele elemente	observații generale
acuratețe istorică	diferențiază clar istorie–ficțiune	unele confuzii minore	confuzii majore
realizarea proiectului multimedia	creativ, clar, bine structurat	satisfăcător	neclar / incomplet

Propunerile de activități de învățare exemplificate în programă pot fi adaptate în funcție de nivelul elevilor, de resursele pe care le oferă școala. De asemenea, punctajele acordate pentru evaluare sunt propuneri și ele pot fi adaptate de profesor. Important este, ca aceste criterii de evaluare, punctajele, să fie comunicate elevilor odată sarcinile de lucru.

De asemenea, pot fi realizate, pe parcursul orelor corespunzătoare procentului de 25% din numărul total de ore pe an școlar, proiecte care să valorifice informațiile dobândite la fiecare domeniu de conținut și care să vizeze educația pentru mediu, educația juridică, interculturală sau pentru cetățenie. Exemple de astfel de proiecte pot fi *Catedrala – proiectul unei comunități medievale, Arhiva clasei: cum scriem istoria unei comunități?, Cruciadele: perspective multiple*.

Chiar dacă exemplele de activități de învățare pun accent pe interactivitate, pe utilizarea noilor tehnologii, a resurselor educaționale deschise, aceasta nu presupune eliminarea totală a metodelor tradiționale de transmitere a informațiilor sau de evaluare.

Aplicațiile digitale propuse pentru activitățile de învățare pot fi înlocuite, în anumite cazuri de fișe în format hârtie în situațiile în care elevii nu au încă, în clasa a IX-a, competențele digitale formate. Cu toate acestea, dacă școala are resursele necesare, profesorul de istorie, prin intermediul activităților de învățare pe care le consideră necesare pentru formarea competențelor specifice, poate contribui și la dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor.

Profesorul este cel care decide, pe baza competențelor generale, a competențelor specifice, a temelor, conceptelor, evenimentelor, proceselor istorice și a personalităților menționate în programă cum își planifică și realizează activitățile de învățare, modalitățile de evaluare astfel încât să faciliteze elevilor o învățarea reală, eficientă, formarea competențelor, a gândirii critice și a perspectivei istorice.

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Grad didactic/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
Cojocaru Daniela Ana	Grad Didactic I	**Colegiul Național „Costache Negri", Galați**
Grozav Gabriel	Grad Didactic I	**Liceul Teoretic „Gheorghe Marinescu", Târgu-Mureș, Mureș**
Palade Eugen	Doctor	**Consultant independent**
Rotundu Elvira	Doctor	**Colegiul Național „Costache Negruzzi", Iași**
Timofti Adrian	Doctor	**Liceul Teoretic „Varlaam Mitropolitul", Iași**
Tomescu-Stachie Carmen	Grad Didactic I	**Colegiul Național „Costache Negruzzi", Iași**
Țogorean Cătălina	Grad Didactic II	**Liceul de Informatică "Tiberiu Popoviciu",Cluj-Napoca, Cluj**

COORDONATORI/RESPONSABILI/CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență
Pop Ioan Aurel	Academician Coordonator științific	**Academia Română**
Popescu Mirela	Coordonator grup de lucru GLC 31 Grad Didactic I	**Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare**
Băjenaru Radu	Cercetător științific I	**Institutul de Istorie „Vasile Pârvan", București**
Rădvan Laurențiu	Profesor universitar doctor Consultant științific	**Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" Iași**
Nemeti Sorin	Profesor universitar doctor Consultant științific	**Universitatea „Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca**
Nedici Radu	Conferențiar universitar doctor Consultant științific	**Universitatea București**